

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران

مدرسه علمیه الزهرا (س)

شهرستان اهواز

مقاله ششمین مسابقات جشنواره کشوری رشد

عنوان مقاله:

جوانان و فضای مجازی

استاد راهنما:

سرکار خانم لیلا حسین پور

نام گروه: صالحین

پژوهشگران: ساجده مالکی زاده

آذین نوشیروان زاده

مریم نجف پور

پاییز ۱۳۹۶

چکیده:

عصری که در آن هستیم، عصر ارتباطات و سلطه پدیده رسانه بر زندگی انسانهاست بی گمان برنامه های رادیویی و تلویزیونی موفق شده اند اندیشه ها و باورهای انسانهای بیشماری را تغییردهند. تمدن غرب برای گسترش سکولاریسم هزاران شبکه رادیویی و تلویزیونی تاسیس کرده که شبانه روز برنامه های گوناگونی را هدفمند پخش میکنند.

غرب شبکه های ماهواره را با هدف تهاجم فرهنگی راه اندازی کرد. و توانسته جامعه های بسیاری را درگیر بحران کند. ابتدا چنین به نظر می رسید که پیشرفت شبکه های ماهواره های، پدیده ای مطلوب است و برای تحقق دهکده جهانی، ضرورت دارد. اکنون همگان پس از تجربه اندوزی، دریافته اند برخی پیامدهای منفی این پدیده، به فرهنگ آسیب میرساند.

طبق آمار، در سال ۱۳۷۷، حدود ۳۵ درصد نوجوانان و جوانان به ماهواره دسترسی داشته اند و روزانه بین دو تا سه ساعت برنامه های شبکه های ماهواره های را تماشا میکرده اند. بی شک در حال حاضر این آمار چندین برابر شده است.

یک آسیب شناس اجتماعی درباره آثار ماهواره بر روی جوانان چنین میگوید: «با وجود این که برنامه های ماهواره محتوای علمی و آموزنده نیز دارند، امروزه بیش تر جوانان ماهواره را برای استفاده از برنامه علمی اش انتخاب نمیکنند و بیش تر تمایل به دیدن برنامه هایی دارند که آن ها را در برنامه های داخل کشور نمی یابند و در واقع به خاطر برنامه های مبتذل و مستهجن از ماهواره استفاده میکنند که زمینه انحراف و سقوط اخلاقی در این برنامه ها بسیار زیاد است.

واژگان کلیدی: ماهواره، تهاجم فرهنگی، غرب گرایی، دین گریزی، انحرافات اخلاقی

مقدمه:

اوقات فراغت به عنوان یک نیاز انسان امروز دارای اهمیت زیادی بوده به گونه ای که یکی از دل مشغولی های هر نظامی پرکردن اوقات فراغت آحاد جامعه می باشد. امروزه براساس اصل رقابت بین نهادهای تلویزیون ارتباط تنگاتنگی با نظام های آموزشی و خانواده داشته و این رسانه تلاش می نماید تا جایگاه مهمی در هدایت و کنترل افراد جامعه به ویژه نوجوانان و جوانان داشته باشد و لذا این رسانه می تواند موجبات سعادت یا گمراهی نسل آینده را فراهم آورد که از این نظر ضرورت دارد برنامه ریزان به هماهنگی نظام آموزشی با برنامه های این رسانه بپردازند ولی به واسطه انفجار اطلاعاتی نظام های سیاسی امواج تلویزیونی به عنوان مهمانان ناخوانده تمامی حریم های خانوادگی را شکسته و خود را بر جامعه تحمیل می نمایند. لازم به ذکر است که در استان خوزستان به واسطه قرار گرفتن در حاشیه مرز و همسایگی با کشورهای تازه استقلال یافته امکان دریافت امواج تلویزیونی این کشورها بسیار آسان بوده که این امر در روند الگوپذیری و کسب هویت بیگانگان آثار منفی برجای خواهد گذاشت. با توجه به موارد فوق این تحقیق در پی علل گرایش جوانان و نوجوانان به تماشای برنامه های ماهواره آثار انحرافی ناشی از آن بوده است.

عنوان	صفحه
چکیده.....	۲
مقدمه	۳
کلید واژه‌ها.....	۸
تعریف ماهواره	۹
ماهواره‌های مخابراتی.....	۹
تاریخچه پیدایش ماهواره.....	۱۱
کاربرد ماهواره.....	۱۱
هدف از اختراع ماهواره	۱۳
الف)انواع ماهواره.....	۱۳
ب) هدف از اختراع ماهواره های ارتباطی.....	۱۳
راههای نفوذ ماهواره.....	۱۴
علل گرایش جوانان.....	۱۶
ضعف ها.....	۱۶
الف) هیجانات سرکش دوران بلوغ.....	۱۶
ب) ناآگاهی قشر جوان و ضعف فرهنگی.....	۱۷

۱۷	 هویت فرهنگی
۱۸	 ج) پوچ گرایی و ضعف شخصیت
۱۸	 بحران هویت
۲۱	 عوامل دین گریزی نسل جوان
۳۰	 عوامل گرایش جوانان به فرهنگ بیگانه
۳۳	 پیشرفت علم و تکنولوژی
۳۵	 ترویج اباحی گری
۳۵	 خانواده و محیط
۳۶	 شبکه‌های ماهواره ای و تغییر در کارکردهای خانواده
۳۷	 عوامل گرایش به ماهواره در خانواده
۳۷	 آثار سوء و راهکارهای مبارزه با آن
۳۸	 باورهای غلط درباره مسائل عاطفی و جنسی
۳۸	 فراهم سازی گسست و درگیری بین نسلی
۳۹	 ایجاد زمینه های اختلاف و تنش بین همسران
۴۰	 کاهش تعاملات واقعی
۴۰	 وابستگی و اتلاف وقت
۴۰	 افت عملکردهای تحصیلی و شغلی

در خانواده‌های سنتی اعضا بر اساس پیوندهای فردی صمیمانه و عاطفی به همدیگر گره خورده، و دارای روابط اجتماعی دو جانبه و تعهدآفرین نسبت به یکدیگر بودند و این امر افراد جامعه را به عنوان «افراد یک کل» متصل به هم نگاه می‌داشت. «اما امروزه با ورود رسانه‌های نوین، خانواده‌ها دچار تغییر و دگرگونی شده‌اند و روابط نامشخص، غیرفردی و مجزا از هم را تجربه می‌کنند. گسترش وسایل ارتباطی سبب رویارویی انسان با اطلاعات گوناگون و متنوع از محیط‌های مختلف شده است که نتیجه و پیامد آن تأثیر بر تمام جوانب دیگر زندگی، از جمله هویت و شخصیت افراد بوده است. به وسیله رسانه‌ها انتخاب‌های فراوانی در برابر فرد وجود دارد که سبب ایجاد هویت‌های گوناگون گردیده است.» القای یک تفکر یا روش غلط از طریق رسانه به‌خصوص در برنامه‌های ماهواره‌ای در هر یک از زمینه‌های رفتاری افراد ممکن است به تشدید یا شکل‌گیری آسیب‌های ارتباطی منجر شود. برنامه‌های ماهواره‌ای الگوهای رفتاری را در قالب‌های مختلفی به مخاطبان ارائه می‌دهند، این الگوها در فرد درونی شده و تصویری خاص از روابط زن و شوهر ایجاد می‌کنند. در واقع برنامه‌های ماهواره‌ای قادرند به صورتی پنهان قالب‌های خاص رفتار را در ذهن فرد ایجاد کنند. این برنامه‌ها قادرند با ارائه تصاویری از زندگی خصوصی افراد، تغییراتی در چارچوب خانواده ایجاد نموده، با سریال‌های به ظاهر خانوادگی، روابط نامتعارفی را به بیننده القا کرده و بیننده را به همسان‌سازی زندگی شخصی خویش با آنها ترغیب کنند. سریال‌های ماهواره‌ای انواع توقعات جنسی را در بینندگان ایجاد کرده و مخاطبان برای دستیابی و ارضای آنها بسهولت مرتکب هر نوع انحرافی می‌شوند. همین‌طور احساس محرومیت نسبی که در اثر تماشای برنامه‌ها در هر یک از زوجین شکل می‌گیرد و موجب وارد آمدن فشار به زوج دیگر برای رسیدن به سطوح بالای موفقیت می‌شود. در واقع این برنامه‌ها سبب برآورده نشدن توقعات و انتظارات زوجین از یکدیگر شده، انتظاراتی که افراد به دنبال دستیابی به آنها هستند، ولی در نهایت جز فاصله گرفتن از هم و انزوای هرچه بیشتر آنان حاصلی به دنبال ندارد.

قوی ترین عامل دوام و رشد خانواده، عاطفه و محبت اعضای آن به همدیگر است و وظیفه زوجین است که این عامل را تقویت کنند. آنچه که مهم است تحکیم بنیان خانواده است و این امر مهم فقط در یک فضای عاطفی و محبت آمیز در محیط خانواده میسر خواهد شد. همسران، با رعایت تقوا و پرهیز از روابط غیرمشروع و پاکدامنی حتی در حد نگاه و تخیل نابجا می‌توانند چنین فضای امن پرمحبتی را برای یکدیگر ایجاد کنند. اگر علاقه زن به شوهر از بین برود، خانواده به صورت بیماری نیمه جان در می‌آید و اگر علاقه شوهر به زن خاموش شود، مرگ حیات خانوادگی فرا می‌رسد. با این توصیف متأسفانه برخی از زوجین فریفته برنامه های ماهواره ای می‌شوند و با پیروی از فرهنگ غرب از ارزش های غرب از ارزش های انسانی و دینی فاصله گرفته، در نهایت با ترویج اندیشه های مبتذل و موهن ماهواره، بنیان خانواده روبه سستی می‌نهد.

فهرست منابع و مآخذ

- (۱) قرآن
- (۲) نهج البلاغه
- (۳) امام خمینی، صحیفه نور، تهران، سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی، ج ۲۱، سال ۱۳۶۹
- (۴) آلن، مارت. جی، روان شناسی تقلید، ترجمه سیامک مهجور، تهران، انتشارات راهگشا، ۱۳۷۱

- (۵) اتکنیسون، ریتال. ارنست هیگارد، زمینه روانشناسی، ترجمه زیرنظر و به ویراستاری دکتر محمدنقی براهنی. جلد یک، انتشارات رشد، چاپ: سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
- (۶) بیانات مقام معظم رهبری، روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲ مرداد ۱۳۷۲
- (۷) بیانات مقام معظم رهبری در دیدار با فرماندهان نیروی مقاومت بسیج، ۲۲ تیر ۱۳۷۷
- (۸) بیلر، رابرت، کاربرد روانشناسی در آموزش، ترجمه پروین کدیور، تهران، انتشارات مرکز نشر دانشگاهی، ۱۳۷۳
- (۹) پایگاه خبری علمی، آموزشی و تحصیلات تکمیلی میگنا
- (۱۰) حرّانی، حسن بن شعبه- تحف العقول، قم، جامعه مدرسین، ۱۴۰۴
- (۱۱) رشید پور، مجید: تربیت دینی و اخلاقی فرزندان در دوره ابتدایی، تهران، انجمن اولیاء و مربیان، ۱۳۷۷
- (۱۲) سادات، محمد علی: تربیت دینی جوانان، تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۲۱۳۷
- (۱۳) ساروخانی، باقر: جامعه شناسی ارتباطات، تهران، انتشارات اطلاعات، ۱۳۶۷
- (۱۴) ساجدی، ابوالفضل - دین گریزی چرا؟ دین گرایی چه سان؟، قم، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۴
- (۱۵) ساجدی، ابوالفضل و محمود نمازی، «میزگرد عوامل تضعیف و تقویت خودباوری فرهنگی و علل گرایش جوانان به فرهنگ
- (۱۶) سیامک، عبدالامیر: ((نوجوانان و الگو پذیری))، مجله تربیت، تابستان ۱۳۷۷
- (۱۷) شرفی، محمد رضا: دنیای نوجوان، تهران، انتشارات تربیت، ۱۳۷۲

- (۱۸) عباس مقدم، مصطفی: ((نقش الگوها در تربیت))، نشریه پیوند، شماره ۱۴۳، ۱۳۷۵
- (۱۹) عنبرزاده، سعادت: ((همانند سازی چیست؟)) نشریه پیوند، شماره ۶۹، آبان ۱۳۷۲
- (۲۰) فراهانیان، مسعود: ((ویدئو رسانه ای دو نقش)) آینده سازان، شماره ۶، ۱۳۷۱
- (۲۱) فلسفی، محمدتقی: بزرگسال و جوان از نظر افکار و تمایلات، بی جا، هیئت نشر معارف اسلامی، ۱۳۶۴
- (۲۲) فیروزی، عباس - مبانی جنگ نرم و ریشه یابی آن، ناشر: شکوفه یاس، سال ۱۳۸۹
- (۲۳) قائمی، علی: تربیت و بازسازی کودکان، تهران، انتشارات امینی، ۱۳۷۱
- (۲۴) قائمی، علی: ((تربیت شخصیت نوجوان)) نشریه پیوند، شماره ۱۸۰، ۱۳۷۳
- (۲۵) کدیور، پروین: روانشناسی اخلاقی، تهران، انتشارات آگاه، ۱۳۷۸
- (۲۶) کوئن، بروس: مبانی جامعه شناسی، ترجمه غلامعباس توسلی و رضا فاضل، تهران، انتشارات سمت، ۱۳۷۲
- (۲۷) مجلسی، محمدباقر، بحار الانوار، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۶۲، ج ۱۰، ح ۱۴
- (۲۸) محمدی ری شهری، محمد، میزان الحکمه، ترجمه حمیدرضا شیخی، قم، دار الحدیث، جلد ۲، ۱۳۷۷
- (۲۹) مرکز تحقیقات اسلامی نمایندگی ولی فقیه، تهاجم فرهنگی، تهران، انتشارات معاونت فرهنگی سپاه، ۱۳۷۸
- (۳۰) مطهری، مرتضی، ده گفتار، تهران، راه امام، ۱۳۹۸ ق
- (۳۱) مطهری، مرتضی، مسئله حجاب، تهران، صدرا، ۱۳۶۵

(۳۲) معاونت سیاسی نمایندگی ولی فقیه در قرارگاه ثارالله، نفوذ و استحاله، تهران، معاونت سیاسی نمایندگی ولی فقیه، ۱۳۷۸

(۳۳) منادی، روش کیفی و نظریه سازی، مجله راهبرد، شماره ۵۴، ۱۳۸۵

(۳۴) نیک گهر، عبدالحسین: مبانی جامعه شناسی، تهران، انتشارات رایزن، ۱۳۷۱

(۳۵) هرگنهان، بی.السون.اچ: مقدمه ای بر نظریه یادگیری، ترجمه علی اکبرسیف، تهران، نشر دوران، ۱۹۹۳